

PODSUMOWANIE BADAŃ KONI PRACUJĄCYCH NA TRASIE WŁOSIENICA - PALENICA BIAŁCZAŃSKA TRASA DO MORSKIEGO OKA sezon 2017

W pierwszym terminie, w dniach 23-25.06.2017 roku przebadanych zostało 296 koni pracujących. W terminie dodatkowym, 9-10.08.2017 przebadane zostały konie, które nie były przedstawione w czerwcu oraz konie, które powinny zostać przebadane ponownie przez Członków Komisji.

Wiele ze zwierząt zostało przebadanych przez dr Krzysztofa Baraniaka. Właściciele koni przedstawiali również zaświadczenia o dopuszczeniu zwierząt do pracy. Pragnę wyrazić swoją wątpliwość, dotyczącą wartości takowych zaświadczeń. Wiele z koni, u których występowało podejrzenie kulawizny miało zostać poddanych badaniu ortopedycznemu wraz z diagnostyką RTG. Stosowne zaświadczenie z badania klinicznego oraz dokumentacja medyczna (zdjęcia RTG czy skany USG) miały zostać udostępnione członkom Komisji. Wielu właścicieli jednak przedstawiło same zaświadczenia BEZ przeprowadzonej diagnostyki.

Celem czasowego wykluczenia koni wątpliwych nie miało być przerzucanie odpowiedzialności z jednego lekarza na innego. Miała być to rzetelnie przeprowadzona diagnostyka. W związku z tym, iż dwa konie posiadające zaświadczenie Pana doktora Baraniaka o dopuszczeniu do pracy, zostały ostatecznie w dodatkowym terminie badań wycofane z powodu istniejącej kulawizny, wnoszę o wykluczenie w przyszłości możliwości przeprowadzania badań przez lekarzy niezwiązanych z Komisją. Nadmienię dodatkowo, iż dwa konie posiadały zaświadczenie o istniejącej kulawiznie, co miałyby jednak nie przeszkadzać w pracy zaprzęgowej. Uważam, że jest to nieprofesjonalne podejście, stawia nas, lekarzy weterynarii, w sytuacji, w której przychodzi nam komisyjnie podważać opinie naszych Kolegów.

Konie, które pomimo posiadanych zaświadczeń nadal przedstawiały kulawiznę, zostały przebadane ortopedycznie na udostępnionym Komisji terenie w terminie 9-10.2017.

W dniu 10.08.2017 przebadanych zostało 15 koni, co do których nadal istniały wątpliwości. W ostatecznym rozrachunku 3 z nich zostały całkowicie wycofane z pracy. Powody wycofania to trwałe kulawizny. 2 konie zostały skierowane do ponownego badania (uraz ścięgien oraz stan zapalny przyczepu mięśnia międzykostnego). Po zakończonym leczeniu konie te powinny zostać przebadane przez lekarza będącego Członkiem Komisji. Wyniki badań będą udostępnione pozostałym Członkom Komisji, po czym wspólnie zostanie podjęta decyzja o ich przywróceniu do pracy.

U pozostałych koni często stwierdzanymi przypadłościami, jednakże bez znaczenia klinicznego były:

- niewłaściwy sposób kucia oraz pielęgnacji kopyt, niewłaściwa korekcja lub przerośnięty róg kopytowy (raport prof. Kolstrunga)
- nieaktywne nakostniaki
- gruda
- modzele łokciowe (zbyt twarde podłoże w stajni, zbyt mała ilość ściółki)
- wady postawy
- powiększone zachyłki stawów lub pochewki ścięgienowe
- zgrubienia na ścięgnach
- niebolesne przykurcze więzadeł pierścieniowych tylnych kończyn

U 79 koni (na 341 przebadanych), czyli u 23% przebadanych zwierząt, oddechy wysiłkowe przekroczyły 100 na minutę. W tym 59 koni miało oddechów 110 i więcej. 27 koni miało oddechy wysiłkowe powyżej 120, w tym u jednego odnotowano 140 oddechów, u innego, pracującego od 3 lat - 160 oddechów wysiłkowych na minutę.

Wartości dopuszczalne dla oddechu są następujące:

- W stanie spoczynku 8-12 oddechów na minutę.
- W stępie normalnym 16-20 oddechów/minutę bez obciążenia i 20-25 oddechów/minutę w stępie z obciążeniem
- W kłusie po 1 km - 42 oddechy na minutę, po 2 km 46 oddechów na minutę bez obciążenia oraz o 14 oddechów więcej niż bez obciążenia w kłusie po płaskim z obciążeniem, pod górę 74 oddechy/minutę i w kłusie z góry - 55 oddechów
- Przy długotrwałym kłusie - oddechy do 65 i więcej.

W przypadku koni z Morskiego Oka dla większości zwierząt parametry oddechu wysiłkowego utrzymywały się na poziomie długotrwałego kłusa, choć konie na tej trasie kłusują zaledwie na niewielkim odcinku. W związku z powyższym należy założyć, że dochodzi do długotrwałego przeciążenia zwierząt ładunkiem nieodpowiadającym ich sile, co znajduje odbicie w parametrach wysiłkowych oddechów u ponad połowy koni. Należy podkreślić, że nie wszystkie konie zostały przebadane po wjeździe z pełnym dopuszczalnym na tej trasie obciążeniem.

Oddechy spoczynkowe

Po 10 minutowym odpoczynku ilość oddechów spadała, ale zdecydowanie przekraczała normy spoczynkowe (8-12 oddechów/min). Najniższa odnotowana wartość to u zaledwie 1 konia 18 oddechów na minutę po odpoczynku. U 3 koni parametr spoczynkowy wynosił 20 oddechów na minutę. U 2 koni odnotowano 130 oddechów na minutę na spoczynku, u 4 - 120 oddechów na minutę, u 5 - 110 na minutę. W sumie aż u 26 koni odnotowano oddechy spoczynkowe 100 i więcej na minutę. U 302 koni oddechy spoczynkowe znajdowały się w przedziale 30 - 130 na minutę.

Ilość oddechów nie spadała w przypadku 17 koni.

Tymczasem w przypadku koni pracujących na trasie do Morskiego Oka, przebadanych w tegorocznych badaniach, po 10-minutowym odpoczynku aż u 89% koni oddechy wynosiły 30 i więcej, co świadczy o nadmiernym obciążeniu zwierząt.

Tętno wysiłkowe

U 106 koni (31% przebadanych) tętno wysiłkowe przekroczyło wartość 80 uderzeń na minutę, w tym u 22 przekroczyło 90 uderzeń serca na minutę. W przypadku 5 koni tętno przekroczyło 100, przy czym w jednym przypadku wyniosło aż 120 uderzeń serca na minutę.

Tętno spoczynkowe

U 306 koni (90% przebadanych koni) tętno na spoczynku utrzymywało się powyżej 40 uderzeń na minutę (norma to 30-40 uderzeń na minutę). 60 i więcej uderzeń na minutę stwierdzono na spoczynku u 112 koni, w tym powyżej 70 u 25 koni. U 2 koni tętno spoczynkowe wyniosło 86 uderzeń na minutę.

W 20 przypadkach tętno nie spadało lub rosło po odpoczynku.

U 18 koni stwierdzono szmery nad tchawicą.

W związku z użytkowaniem na trasie koni 4-letnich do pracy bardzo ciężkiej, co udowodniono powyżej, wnoszę o zmianę zapisu w regulaminie, dotyczącego dopuszczenia do pracy koni 4-letnich. Literatura naukowa mówi wprost, że konie późno dojrzewające, a z takimi mamy do czynienia na trasie do Morskiego Oka, mogą być używane do ciężkiej pracy dopiero po zakończeniu ich wzrostu i rozwoju, to jest po ukończeniu 5 roku życia.

Szczegółowy raport z badania ze względu na zawartość chronionych danych osobowych zostanie na prośbę udostępniony pozostałym członkom Komisji oraz władzom Tatrzańskiego Parku Narodowego.

lek.wet. Bożena Latocha